

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Szerzői jogok, filmes jogok				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Dr. Takó Sándor, Dr. Kollarik Tamás				
Kód: B-SZ-301, M-SZ-201	Tantervi hely: szabadon választható tárgyak	Javasolt félév: -	Kredit: 5	Tanóraszám: 36 Egyéni hallgatói munkaóra: 114
Kapcsolt kódok:	Típus: előadás/gyakorlat	Szab.vál-ként felvehető-e? igen	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: szakfüggetlen, BA, MA	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok): nincs				
A kurzus célja és alapelvei: A kurzus célja a filmalkotás folyamatát alapul véve rendszerbe foglalni, és közérthetően bemutatni azokat a jogi kérdéseket, amelyekkel a filmkészítők filmgyártás során napról-napra találkoznak, s amely kérdésekről ez idáig csak szűk körben tájékozódhattak. A félév során a hallgatók a filmkészítés egyes szakaszaiban végbemenő jogi állapotváltozásokra koncentrálnak megismerhetik, hogy milyen utat jár be a filmalkotás az ötlet megszületésétől kezdődően egészen a mű bemutatásáig, olyan jogi labirintusokba kalauzolva el őket, mint a filmművészet szerződéses-, illetve szerzői jogi háttere.				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: Képesség: Attitűd: Autonómia és felelősségvállalás:				
A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:				
Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai: A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük: 1. Bevezetés – A filmkészítés szerzői jogi alapjai I. Az előző félévhez hasonlóan a második szemesztert is két bevezető óra nyitja. Elsők között bemutatásra kerül, hogy a jog miképp befolyásolja a filmgyártás mindennapjait, felvázolva a hallgatóknak, hogy miért esszenciális jelentőségű a területüket illetően a jogot alapszinten ismerniük. A figyelemfelkeltést követően az óra kitér arra, hogy az egyes jogterületek a filmgyártás mely kérdéseit szabályozzák, eligazítva a hallgatókat, hogy későbbi problémáik esetén mely törvényben találhatják meg a választ. Bevezetésre kerül a filmművészet egyik legfontosabb, s egyben egyik legkomplexebb területe, a szerzői jog is.				

2. A filmkészítés szerzői jogi alapjai II.

A második előadáson az első órán elhangzott alapvető szerzői jogi fogalmakra építve kibontásra kerülnek a filmalkotásokkal kapcsolatos fontos szerzői jogi kérdések, amelyek hasznos igazodási pontként fognak szolgálni a hallgatóknak a gyakorlati kérdések későbbi vizsgálata során.

3. A filmfejlesztés során felmerülő jogi kérdések

A filmfejlesztés során öntik fizikai formába a filmötletet szinopszis, treatment vagy forgatókönyv formájában. Az előadásban kifejtése kerül, hogy miért nem részesül szerzői jogi védelemben a filmötlet, és ebből kifolyólag mikre kell vigyázni egy ötlet pitcheléskor. Olyan kérdések kerülnek továbbá megválaszolásra, minthogy hogyan lehet egy irodalmi művet vagy egy élettörténetet megfilmesíteni, mely esetekben kell, s mely esetekben nem kell erre engedélyt kérni, s mikre kell ilyen esetben is figyelni. Kibontásra kerül továbbá, hogy védett-e szerzői jogilag a forgatókönyv, milyen jogai és kötelezettségei vannak a forgatókönyvírónak, továbbá, hogy mi az az opciós és megfilmesítési szerződés.

4. A gyártás előkészítés során felmerülő jogi kérdések 1.

A produkció alapos előkészítésével jelentős többletköltségektől és bonyodalmaktól kímélhetik meg önmagukat a filmkészítők. Ebből kifolyólag nem meglepő, hogy az előkészület egyes produkcióknál akár éveket is igénybe vehet, amely időszak jogi szempontból is a filmkészítés egyik legmozgalmasabb időszaka. Számos kérdés ekkor kerül tisztázásra, ekkor áll össze a film költségvetése, ekkor választják ki a stábot és a szereplőgárdát is. Az óra során kibontásra kerül, hogy az első félévben alaposan kifejtett filmtámogatási rendszeren kívül milyen egyéb filmfinanszírozási módok léteznek, s mire kell ezeknél ügyelni. Szó esik még a termékelhelyezésről, s arról, hogy milyen szabályok vonatkoznak rá a televízióban és a filmvászonon.

5. A gyártás előkészítés során felmerülő jogi kérdések 2.

A produkciós szerződés kétségkívül a művészvilág „Achilles-ina”, megtestesítve minden rosszat, amit a filmesek a jogról gondolnak. A filmszerződés ugyanakkor a filmművészek legfőbb biztosítéka is lehet, ebből kifolyólag egy teljes előadást szánunk a filmgyártással kapcsolatos szerződéses háttér ismertetésére. Szó lesz arról, hogy miért fontosak a filmszerződések, milyen típusai vannak, mik a legfontosabb tartalmi elemei, milyen esetleges visszaélési lehetőségekre kell figyelni az egyes szerződéstípusokban, mikor érdemes megbízási, és mikor érdemes vállalkozási szerződést kötni. A hallgatók megismerhetik, hogy milyen jogi kérdésekre kell figyelni a stáb, színészek kiválasztása, szerződtetése során, olyan speciális kérdéseket is érintve, mint a gyermekszínészek, statisztéria, filmes gyakornokok alkalmazásának speciális szabályai, vagy a tengerentúlon alkalmazott pay or play klauzula.

6. A forgatás során felmerülő jogi kérdések

A forgatás kétségkívül az alkotás egyik legizgalmasabb fázisa. Jogi szempontból vizsgálva a forgatás a gyártás előkészítés „gyakorlati vizsgájának” tekinthető, ahol szerencsés esetben már kevesebb jogi kérdés merül fel. Az élet természetesen nem ilyen egyszerű, és a filmkészítők jellemzően ekkor találkoznak a legtöbb jogi problémával. Az előző órán kitárgyalt stábszerződések után a forgatási óra a helyszínnel kapcsolatos (bérleti) szerződések jogi kérdéseit vizsgálja, részletesen kifejtve a stúdióban, a magánterületen, valamint a közterületen való forgatás feltételeit, érintve az egyre közkedveltebb drónok

filmforgatási célú használatának szabályozását, valamint a hozzájárulás nélkül lencsevégre kapott járókelők személyiségi jogi kérdéseit is.

7. Az utómunka során felmerülő jogi kérdések

Az utómunka a forgatókönyvírás és forgatás után a filmgyártás utolsó alkotófázisa, ezáltal komoly szerzői jogi töltöttséggel bír. Az órán meghatározásra kerül a „final cut” jog, valamint az, hogy milyen jelentőséggel bír, hogy ez a jog kihez kerül az egyes filmkultúrákban. A pályakezdő filmesekre való tekintettel olyan egyéb releváns kérdésekről is szó fog esni, mint hogy milyen feltételekkel lehet meglévő zenét felhasználni egy filmben, kit kell megkeresni egy dal felhasználásához, filmre való átdolgozásához, mikre érdemes figyelni saját filmzene szerzése, filmszerző alkalmazása kapcsán. Végül, de nem utolsó sorban pedig a digitális filmkészítés olyan új kérdéseiről is szólni kívánunk, mint a stock videók és stock zenék felhasználása, kitérve az ezekkel kapcsolatos egyes licenstípusokra is, különös tekintettel a creative commons-ra.

8. A forgalmazás során felmerülő jogi kérdések I.

Az óra során kifejtésre kerül, hogy milyen forgalmazási, értékesítési jogok keletkeznek a filmen, kik és mi alapján birtokolják azt, meghatározva, hogy milyen módon, milyen időre, milyen hordozókra és mely területekre értékesíthetőek ezek a jogok, s meddig szedhetőek a film hasznai.

9. A forgalmazás során felmerülő jogi kérdések II.

Az órán szó esik a forgalmazók jogairól és kötelezettségeiről, a forgalmazási szerződés tartalmi elemeiről, a digitális filmforgalmazás új kihívásairól is. Végezetül olyan fontos szerzői jogi kérdések kerülnek megvitatásra, mint a közös jogkezelés és a merchandising.

10. A film jogi útja a gyakorlatban I.

A félév utolsó két előadásában 1-1 filmes szakember kerül felkérésre, abból a célból, hogy egy moderált beszélgetés során megosszák a hallgatókkal a filmgyártás során szerzett tapasztalataikat. Tekintettel arra, hogy jellemzően egy kisjátékfilm leforgatásával indul a hallgatók karrierje, első előadónak egy, a kisjátékfilmek világában bizonyított fiatal filmes lesz meginvitálva, aki a költséghatékonyság és jogtisztaság gyakorlati kapcsolatáról fog beszélni saját példáin keresztül.

11. A film jogi útja a gyakorlatban II.

A félév zárásaképpen a második meghívott előadó a nagyjátékfilmek és nemzetközi koprodukciós projektek készítése kapcsán felmerülő jogi kérdésekről, valamint az ilyen, jellemzően nagy költségvetésű produciók gyártási tapasztalatairól fog mesélni a hallgatóknak.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

Aktív, folyamatos jelenlét a konzultációkon, foglalkozásokon, a feladatok határidőre, az elvárt színvonalon történő megoldása.

A tanulás környezete: tanterem

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

Az online kiadott témák otthoni feldolgozása a megadott határidőig,

Értékelés módja: online, írásbeli

Az értékelés szempontjai:

A kiadott feladatok megoldásának színvonala.

Az érdemjegy kiszámítása: ötfokozatú

Kötelező irodalom:

Ajánlott irodalom:

- Nyomtatott kiadvány:
 - Szerkesztő: Cseporán Zsolt
 - Cím: Az alkotás szabadsága és a szerzői jog metszéspontjai [konferenciakötet]
 - Kiadó: MMA MKI
 - Kiadás helye: Budapest
 - Legújabb kiadás éve: 2016

- dr. Takó Sándor: *A filmkészítés folyamatát övező polgári jogi kérdések Magyarországon és az Egyesült Államokban, különös tekintettel a szerzői jogra.* Iparjogvédelmi- és Szerzői Jogi Szemle, 2014/II., <https://www.sztnh.gov.hu/kiadv/ipsz/201401-pdf/01.pdf>

- Kollarik–Vincze (eds.): *Mecenatúra 2017 – A Magyar Média Mecenatúra programban támogatást nyert alkotások 2011-2016.* Budapest, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa, 2017

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- *teljeskörű beszámítás/elismerés lehetséges*
- *részleges beszámítás/elismerés lehetséges*
- *nincs lehetőség elismerésre/beszámításra*

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín: